

Het "Wetland" project nader bekeken

Als je kwetsbare vogels wilt beschermen is het opstellen van een Rode Lijst van bedreigde soorten niet voldoende. Het is ook nodig om de gebieden waar deze soorten gebruik van maken veilig te stellen. De vraag rijst dan onmiddellijk welke gebieden van belang zijn en voor welke soorten? Om deze vraag te beantwoorden moeten veel actuele gegevens bijeengebracht worden, en dat is precies waar het om draait in het Wetlandproject.

Elk gebied in Nederland is op de een of andere manier van belang voor vogels. Een aantal gebieden is echter van uitzonderlijk nationaal of internationaal belang. Wanneer bijv. een aanzienlijk deel (1% of meer) van de Noordwesteuropese populatie van een vogelsoort zich regelmatig in een gebied bevindt, kan dit gebied aangemerkt worden als een internationaal belangrijk vogelgebied. In het begin van de jaren tachtig is een lijst opgesteld van dergelijke internationaal belangrijke vogelgebieden (*E.R. Osieck 1982. Belangrijke waterrijke vogelgebieden in Nederland. Limosa 54: 43-55; aanvullingen en verbeteringen in Limosa 59: 75-81*).

Dit jaar is Vogelbescherming in samenwerking met het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij een project gestart dat tot doel heeft deze lijst te herzien. Dit gebeurt in het kader van de EG-Vogelrichtlijn en de Wetlandconventie die Nederland verplichten een dergelijke lijst op te stellen, en deze regelmatig te herzien. De gebieden die op de lijst komen moeten uiteindelijk door de regering aangewezen worden als Wetland van internationaal belang (Wetlandconventie) of als speciale beschermingszone (EG Vogelrichtlijn). In de wandelgangen wordt gesproken van het Wetlandproject, maar dit is een wat misleidende term. Het moet uitmonden in een lijst van alle belangrijke vogelgebieden in Nederland, en dat kunnen natuurlijk ook niet-Wetlands zijn.

SOVON heeft van Vogelbescherming het verzoek gekregen om vogelgegevens uit te zoeken van alle potentieel belangrijke gebieden. SOVON heeft immers een goed overzicht van vogelaantallen in Nederland en heeft bovendien vele contacten met personen en instanties die gegevens verzamelen. Daarnaast heeft SOVON de opdracht aanvaard omdat deze past binnen de hoofddoelstelling dat vogelgegevens verzameld worden ten behoeve van natuurbescherming. Het project wordt uitgevoerd door Jan van der Winden, met ondersteuning van Gerard Lubbers.

Als leidraad bij de herziening worden de gebieden van de oude lijst

genomen; hiervan worden nieuwe gegevens uitgezocht. Daarnaast wordt alle beschikbare materiaal bijeengebracht van gebieden die mogelijk ook van belang zijn maar niet op de oude lijst stonden. Van internationaal belangrijk geachte broed- en watervogels worden gegevens verzameld die betrekking hebben op de laatste vijf jaar. Per gebied worden het aantal broedparen en de januari-aantallen en seizoensmaxima van watervogels opgezocht. Wat broedvogels betreft gaat het om soorten die op de Rode Lijst staan, globaal overeenkomend met de zeldzame soorten en kolonievogels uit wat we tot voor kort het BSP-project noemden. Bij watervogels gaat het om alle soorten waarvan Nederland een belangrijk deel van de populatie binnen haar grenzen heeft. Het BSP en het Watervogelproject van SOVON dienen op deze manier dus als een onmisbare bron van informatie. Ditmaal dient dit materiaal niet alleen een monitoringdoelstelling.

Na vaststelling van de vogelaantallen wordt bekeken of een gebied in aanmerking komt voor opname in de lijst van internationaal belangrijke vogelgebieden. Een aantal selectiecriteria, waaronder de zogenaamde 1%-normen, is daarbij van belang. Deze beoordeling zal door Vogelbescherming uitgevoerd worden in overleg met SOVON.

SOVON bouwt een Wetland-database op waarin alle gegevens per gebied opgeslagen worden. Naast getallen die uit de inventarisaties blijken

wordt er tevens een zorgvuldige administratie bijgehouden van bronnen en telgebiedsgrenzen. SOVON beroept zich voor het overzicht in eerste instantie op de bestanden die reeds in huis zijn (BSP, Oude Tijdreeksenproject, Watervogelproject). Wanneer dit niet voldoende oplevert wordt getracht gegevens boven water te krijgen van regionaal actieve vogelaars.

De planning is erop gericht dat de fase van gegevens verzamelen begin december afgesloten wordt, waarna begin 1994 een rapportage zal verschijnen. Deze zal bestaan uit een samenvattend overzicht met per gebied een gemiddeld aantal (over de laatste vijf jaren) van de volgende categorieën: broedparen, januari-aantallen en seizoensmaxima van zeldzame en schaarse vogelsoorten. Daarnaast zal per gebied worden aangegeven wie de waarnemers zijn en op welke manier en hoe vaak er geteld is. Het rapport zal beschikbaar komen voor alle tellers in Nederland. Resultaten van vogelaantallen zijn op dit moment nog niet presenteerbaar, maar de toekomstige rapportage zal in de vraag naar vogelgegevens ruimschoots kunnen voorzien.

De medewerking van vrijwilligers en professionele organisaties aan dit project is prima, en we gaan er voor de meeste gebieden goed in slagen een recent overzicht samen te stellen.

Het kan dus zijn dat men binnenkort benaderd wordt met een verzoek om (aanvullende) gegevens te leveren voor het "Wetland"project. Indien dit niet het geval is en men denkt over interessante gegevens te beschikken die nog niet of onvolledig aanwezig zijn bij SOVON, dan houden wij ons aanbevolen. Neem contact op met Jan van der Winden, SOVON, Rijksstraatweg 178, 6573 DG Beek-Ubbergen (08895-43753).

Tekening Sjef Kerkhofs